

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра туризму

Дмитро Каднічанський

**Концепції розвитку
культурно-пізнавального туризму:**

методичні вказівки

Львів – 2024

Каднічанський Д. А. Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму : методичні вказівки (для студентів спеціальності 242 Туризм і рекреація) – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. – 21 с.

Подано силабус курсу «Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму», перелік тем, літературу, тематику практичних та семінарських занять, запитання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи студентів, які здобувають фах за спеціальністю 242 Туризм і рекреація.

Рекомендовано до друку
Вченою радою географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол № 7 від 26 червня 2024 р.

© ЛНУ імені Івана Франка
© І. Мункачій, А. Грицишин, В. Кізіма

1. Зміст

	с.
1. Загальні особливості курсу	4
2. Семінарські заняття	16
3. Практичні роботи	17
4. Запитання для самоконтролю	18
5. Теми для самостійної роботи студентів	20

1. Загальні особливості курсу

Дисципліна «Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму» є завершальною нормативною дисципліною з спеціальності 242 Туризм і рекреація для ОПП «Туристична діяльність», яка викладається в першому семестрі в обсязі чотирьох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб стати фахівцем туристичної галузі і посісти конкурентоздатну позицію на ринку праці. Тому у курсі представлено як огляд концепцій культурно-пізнавального туризму, так і процесів та інструментів, які потрібні для створення ефективного туристичного продукту.

Предмет «Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму» розроблений для фахової підготовки студентів-магістрів. У даному курсі висвітлюються питання організації і проведення культурно-пізнавальних турів, охорона і використання культурно-історичної спадщини, культурні атракції та їх роль у формуванні туристичного зацікавлення, програми розвитку культурного туризму в Україні.

Даний навчальний курс має суто практичну спрямованість. Він розрахований на студентів старших курсів, що вже мають певну теоретичну базу в результаті вивчення комплексу спеціальних дисциплін: туристичні ресурси, організація і економіка туризму, системи гостинності, основи маркетингу і менеджменту. Методична побудова курсу передбачає обов'язкове практичне закріплення теоретичного матеріалу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <i>24 Сфера обслуговування</i>	<i>Нормативна</i>	
Модулів – 1	Спеціальність: <i>242 Туризм і рекреація</i>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>відсутнє</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 3,5		Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	Лекції
	<i>16 год.</i>		<i>6 год.</i>
	Лабораторні		
	<i>16 год.</i>		<i>6 год.</i>
	Самостійна робота		
	<i>58 год.</i>	<i>118 год.</i>	
	Вид контролю: <i>залік</i>		

Очікувані результати навчання:

Після завершення цього курсу студент буде *знати*:

- загальні відомості, основні поняття, завдання та цілі культурно-пізнавального туризму;

- оволодіти термінологією, основними методами, що використовується при дослідженнях історико-культурних туристичних ресурсів;

- чинники просування, удосконалення та розвитку культурно-пізнавального туризму;

вміти:

- вміти орієнтуватися в потребах і тенденціях ринку культурно-пізнавального туризму;
- критично осмислювати і аналізувати культурні події в Україні та світі;
- проводити дослідження історико-культурних туристичних ресурсів;
- збирати та обробляти інформацію;
- систематизувати та узагальнювати одержувану інформацію про потреби та тенденції розвитку культурно-пізнавального туризму, самостійно аналізувати події та робити висновки.

Компетенції згідно освітньої програми:

Загальні компетентності:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- здатність працювати в команді;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
- здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;
- розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;
- розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного,

- Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму : методичні вказівки
ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);
- здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;
 - розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем;
 - здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах;
 - здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;
 - здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку;
 - здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу;
 - здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації;
 - здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці;
 - здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства;
 - здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Програмні результати навчання:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних

- Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму : методичні вказівки послуг, а також світоглядних та суміжних наук;
- знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;
 - пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
 - аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;
 - застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів;
 - розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;
 - ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;
 - розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна);
 - виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

Критерії оцінювання:

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Максимальна кількість балів
1. Бали поточної успішності за участь у практичних заняттях		
Критерії оцінювання		8 балів
студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.		8
студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.		7
студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.		6

студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.	5
студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	4
студент не володіє матеріалом	0
Максимальна кількість балів за участь у 8 практичних заняттях	64 бали
2. Самостійна робота студентів (СРС)	
Критерії оцінювання	6 балів
Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому семестровому контролі.	6
3. Індивідуальна науково-дослідна робота студента (ІНДР)	
Критерії оцінювання	10 балів
робота виконана та захищена згідно графіка, з поясненнями та висновками і в повному обсязі	5
робота захищена, але виконана частково, з порушенням термінів або вимог	4
робота не захищена та виконана частково, з порушенням термінів або вимог	3
робота не захищена та виконана з порушення методичних рекомендацій	1-2
робота не виконана	0
Максимальна кількість балів за поточний контроль	80 балів

4. Підсумковий модульний контроль (ПМК)	
Критерії оцінювання	20 балів
Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Підсумкова модульна рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою).	20 балів максимум
<i>Поточний та підсумковий контроль</i>	РАЗОМ – 100 балів

Політика виставлення оцінок включає у себе такі позиції:

Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Відвідання занять: важлива складова навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції, семінарські та практичні заняття курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Виставлення балів: враховуються бали набрані на семінарських заняттях, поточному тестуванні, практичні роботи та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються активність студента та своєчасне виконання поставлених завдань.

Опитування

Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Ном ер п/п	Тема, план	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Завдання, год
1.	Тема 1. Культурний або пізнавальний туризм	<i>лекція</i>	Вивчити основні теоретичні поняття та суть КПТ.
2.	Тема 2. Культурні атракції та їх роль у формуванні туристичного зацікавлення	<i>лекція</i>	Вивчити культурні атракції світу та України, їх основні види та вплив на туристичну діяльність
3.	Тема 3. Організація і проведення культурно-пізнавальних турів	<i>лекція</i>	Вивчити особливості розробки культурно-пізнавальних турів, аспекти впровадження їх на ринок
4.	Тема 4. Охорона і використання культурно-історичної спадщини	<i>лекція</i>	Ознайомитися з особливостями пам'яткоохоронної діяльності в Україні та світі. Дослідити основні концепції охорони культурної спадщини
5.	Тема 5. Міста як важливі центри культурно-пізнавального туризму	<i>лекція</i>	Вивчити аспекти розвитку туризму у містах як складової культурно-пізнавального туризму. Познайомитися з найвідомішими містами

Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму : методичні вказівки

			світу
6.	Тема 6. Основні об'єкти культурного туризму та їх підготовка до відвідування туристів	<i>лекція</i>	Вивчити класифікацію об'єктів культурної спадщини. Вивчити особливості підготовки до відвідування туристів
7.	Тема 7. Програми розвитку культурного туризму в Україні	<i>лекція</i>	Провести аналіз програм розвитку культурного туризму в Україні на державному та місцевому рівнях
8.	Тема 8. Світові тенденції розвитку культурного туризму	<i>лекція</i>	Ознайомитися з світовими тенденціями розвитку культурного туризму. Провести порівняльний аналіз з розвитком в Україні

Література для вивчення дисципліни:

Основна:

1. Закон України “Про туризм” від 15.09.1995р. №31, з змінами, внесеними згідно із Законом № 1276-VI (1276-17) від 16.04.2009
2. Закон України "Про охорону культурної спадщини"
3. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреології та рекреаційної географії. - К.: Палітра, 1998. - 130 с.
4. Бейдик О.О. Рекреаційне районування // ГЕУ, в 3-х т. - К.: вид-во ім. М.Гі.Бажана, 26- 1990, - Т.3.
5. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. -

Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму : методичні вказівки

К.: В ПД "Київ у-т", 2001. - 395 с.

6. Данилюк А. Історико-культурні туристичні ресурси України. Навчально-методичний посібник. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.—82с.

7. Каднічанський Д. А. Мілітарний туризм: проблематика термінології та класифікації / Д. Каднічанський, М. Каднічанська // Матеріали XIV Наукової міжнародної конференції “Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід” (Львів, 9 жовтня 2020 р.). – Львів, 2020. – С. 132–135.

8. Каднічанський Д. А. Застосування інноваційних технологій в популяризації та збереженні історико-культурних пам'яток України / Каднічанський Д. А., Маковей О. // Матеріали XV Наукової міжнародної конференції “Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід” (Львів, 8 жовтня 2021 р.). – Львів, 2021. – С. 156–161.

9. Каднічанський Д. А. Підходи до розробки транскордонних туристичних шляхів Першої Угорсько-Галицької залізниці / Ю. Зінько, М. Мальська, О. Шевчук, Д. Каднічанський // Матеріали XV Наукової міжнародної конференції “Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід” (Львів, 8 жовтня 2021 р.). – Львів, 2021. – С. 299–305.

10. Каднічанський Д.А. Замковий туризм. Курс лекцій / Каднічанський Д.А., Завадовський Т.Б. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2017. – 126 с.

11. Каднічанський Д. А. Стан та перспективи розвитку замкового туризму у Львівській області / Д. А. Каднічанський, Т. Б. Завадовський, М. Я. Каднічанська // Географія та туризм: Науковий збірник. – № 43. – Київ, 2018. – С. 73–82.

12. Каднічанський Д.А. Стан збереження та використання в туризмі замків та палаців Закарпатської області / Д.А. Каднічанський // III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Współpraca transgraniczna w gospodarce turystycznej Polski i Ukrainy” (Lublin–Lwów 20–21–22.10.2016 r.). – Люблін, 2016. – С. 30.

Концепції розвитку культурно-пізнавального туризму : методичні вказівки

13. Ковальчук А. С., Рутинський М. Й., Манько А. М., Завадовський Т. Б., Каднічанський Д. А. Географія релігійного туризму в Україні. – Львів : ТзОВ «Друк Захід», 2016.

14. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.

15. Мальська М.П., Паньків Н.М., Ховалко А.Б. Історія розвитку туризму. Навчальний посібник. –Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. 117 с.

16. Мицик Ю.А. Історія України: Навч. Посіб. / Ю.А.Мицик, О.Г.Бажан, В.С.Власов. – К.: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 591 с.

17. Симоненко Б.К. Регіони України: проблеми розвитку. - К.: Наукова думка, 1997.

18. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І.Лугова. - К.: Ін-тут туризму федерації профспілок України, 1996. - 352 с.

19. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. - Львів, 1997. - 259 с.

Додаткова література:

1. Бокань В.А. Історія культури України: Навчальний посібник / В.А.Бокань, Л.П.Польовий. – К., 1998.

2. Історія української культури: в 5-ти томах / Гол.ред. Б.Є.Патон.

3. Лесик О.В. Замки та монастирі України / О.В.Лесик. – Львів: Світ, 1993. – 176 с.

4. Логвин Г.Н. По Україні. Стародавні мистецькі пам'ятки / Г.Н.Логвин. – К.: Мистецтво, 1968. – 462 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://www.zakon.rada.gov.ua>

2. <https://www.unwto.org>

3. <https://www.statista.com>

4. <https://ec.europa.eu/eurostat>

5. <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. <https://www.tourism.gov.ua>

2. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1. Замки Європи і України.

Студент характеризує один із фортифікаційних об'єктів Європи чи України. Описує історію будівництва та існування, сучасний стан та використання у туризмі.

Семінарське заняття 2. Оборонні сакральні споруди.

Студент характеризує один із оборонних сакральних об'єктів Європи чи України. Описує історію будівництва та існування, сучасний стан та використання у туризмі.

Семінарське заняття 3. Унікальні храми світу.

Студент характеризує один із відомих сакральних об'єктів Європи чи України. Описує історію будівництва та існування, сучасний стан та використання у туризмі.

Семінарське заняття 4. Пам'ятники.

Студент характеризує один із відомих монументів Європи чи України. Описує історію будівництва, сучасний стан та використання у туризмі.

Семінарське заняття 5. Музеї.

Студент характеризує один із відомих музеїв Європи чи України. Описує історію будівництва, сучасний стан та використання у туризмі.

Семінарське заняття 6. Скансени.

Студент характеризує один із відомих музеївпросто неба (скансенів) Європи чи України. Описує історію будівництва, сучасний стан та використання у туризмі.

3. Практичні роботи

Практична робота 1. Розробка культурно-пізнавального екскурсійного маршруту Європою.

Завдання для практичної роботи:

Розробити культурно-пізнавальний екскурсійний маршрут Європою:

1. Схеми та опис маршруту.
2. Програма маршруту.
3. Організаційно-технічні заходи.
4. Розрахунок вартості маршруту.

Звітність:

Презентаційний матеріал з доповіддю на занятті.

Практична робота 2. Розробка культурно-пізнавального екскурсійного маршруту Україною.

Завдання для практичної роботи:

Розробити культурно-пізнавальний екскурсійний маршрут Україною:

1. Схеми та опис маршруту.
2. Програма маршруту.
3. Організаційно-технічні заходи.
4. Розрахунок вартості маршруту.

Звітність:

Презентаційний матеріал з доповіддю на занятті.

4. Запитання для самоконтролю

1. Поняття культурно-пізнавального туризму
2. Передумови розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні
3. Сучасний стан розвитку культурно-пізнавального туризму
4. Основні проблеми та недоліки державної політики у сфері збереження культурно- історичної спадщини
5. Шляхи вирішення проблем охорони культурно-історичної спадщини
6. Особливості розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні
7. Особливості готичної архітектури
8. Особливості ренесансної архітектури
9. Особливості барокової архітектури
10. Світові тенденції розвитку культурного туризму
11. Культурні атракції міжнародного та національного рівнів
12. Поняття історико-культурного туризму
13. Історико-культурний туризм та розвиток туристичних міст
14. Розвиток культурно-пізнавального туризму в Україні
15. Закон України „Про охорону культурної спадщини”
16. Основи законодавства України про культуру
17. Збереження культурної спадщини України на державному рівні
18. Основні об’єкти культурного туризму та їх підготовка до відвідування туристів
19. Львів у списку культурної спадщини ЮНЕСКО
20. Сакральні споруди як складові культурного туризму
21. Скансени України
22. Пам’ятники і пам’ятні місця пов’язані з життям та творчістю діячів історії та культури
23. Тенденції розвитку культурного туризму в Україні
24. Оцінка історико-культурних пам’яток АР Крим
25. Розробка культурно-пізнавального туру

26. Проблеми та перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні
27. Ренесансна архітектура Львова
28. Барокова архітектура Львова
29. Характеристика туристичного потоку в Україні
30. Інформаційно-рекламне забезпечення сфери культурного туризму
31. Рекреаційні ресурси як основа туристичного потенціалу
32. Туризм як важливе соціально-економічне явище
33. Музейний туризм як складова культурно-пізнавального туризму
34. Закон України „Про туризм”
35. Музеї Львова
36. Розробка схеми культурно-пізнавального маршруту
37. Характеристика замків та фортець як об’єктів культурно-пізнавального туризму
38. Загальна характеристика дерев’яної народної архітектури
39. Народне мистецтво та художні промисли як складові культурного туризму
40. Закон України „Про музеї та музейну справу”
41. Пам’ятки народної архітектури
42. Пам’ятки оборонного будівництва
43. Географія культурних атракцій в Україні
44. Меморіальні пам’ятки, пов’язані з історичними подіями
45. Архітектурно-туристичні пам’ятки АР Крим
46. Опис архітектурних ансамблів як об’єкту туристичних атракцій

4. Теми для самостійної роботи студентів

1. Особливості культурно-пізнавального туризму Львівської області
2. Особливості культурно-пізнавального туризму Тернопільської області
3. Особливості культурно-пізнавального туризму Волинської області
4. Особливості культурно-пізнавального туризму Закарпатської області
5. Особливості культурно-пізнавального туризму Івано-Франківської області
6. Особливості культурно-пізнавального туризму Житомирської області
7. Особливості культурно-пізнавального туризму Чернівецької області
8. Особливості культурно-пізнавального туризму Харківської області
9. Особливості культурно-пізнавального туризму Миколаївської області
10. Особливості культурно-пізнавального туризму Полтавської області
11. Особливості культурно-пізнавального туризму Київської області
12. Особливості культурно-пізнавального туризму Чернігівської області
13. Особливості культурно-пізнавального туризму Запорізької області
14. Особливості культурно-пізнавального туризму Дніпропетровської області

Навчально-методичне видання

Д. А. Каднічанський

**Організація туристичних подорожей:
методичні вказівки**

Для студентів спеціальності
242 Туризм і рекреація

Підписано до друку _____ р. Формат 60x84 1/16
Друк: різнограф. Ум. друк. арк. ____
Наклад 100 прим.

Львівський національний університет імені Івана Франка
Україна, 79000, Львів, вул. П. Дорошенка, 41